

वित्तीय वर्ष अखेर संक्षिप्त देयकांवर
रक्कम काढून ठेवण्यावर निर्बंध घालण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन परिपत्रक, क्रमांक - मआख-१०.०५/प्र.क्र.७८/०५/विनियम

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक - १८ मार्च, २००६

- वाचा:- १) शासन परिपत्रक, वि.वि., क्रमांक - मआख-१०.०२/प्र.क्र.८८/२००२/विनियम, दि.१०.४.२००३
२) शासन परिपत्रक, वि.वि., क्रमांक - मआख-१००३/प्र.क्र.८३/०३/२००३/विनियम, दि.४.९.२००३
३) शासन निर्णय, वि.वि., क्रमांक - विअप्र-१०.०४/प्र.क्र.२/२००४/विनियम, दि.२६.२.२००४

परिपत्रक

अनेक शासकीय कार्यालयांकडून वित्तीय वर्षातील अर्थसंकल्पीय तरतूद व्यपगत होऊ नये म्हणून त्या वर्षा अखेरीस कोषागारातून / अधिदान व लेखा कार्यालयांकडून संक्षिप्त देयकांवर रक्कम काढण्याची प्रवृत्ती वाढली असून त्याची तपशीलवार देयके सादर करण्यास बराच विलंब केला जात असल्याचे निदर्शनास आल्याने या प्रवृत्तीला पायबंद घालण्यासाठी वर्ष अखेरीस कोणत्याही प्रकारे संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढण्यावर संदर्भाधीन शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक - मआख-१०.०३/प्र.क्र.८३/०३/विनियम, दिनांक ४.९.२००३ च्या शासन परिपत्रकान्वये कडक निर्बंध घालण्यात आले आहेत.

२. असे असले तरी या प्रवृत्तीला अद्यापही आळा बसलेला नसून तदनंतही वर्ष अखेरीस कोटयावधी रुपयांच्या रक्कमा संक्षिप्त देयकावर काढण्याबाबतचे प्रस्ताव वित्त विभागाकडे प्राप्त होतात. महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम - १९६५ च्या परिशिष्ट - १, विवरणपत्र- २ मधील बाबींसाठी तसेच शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक - मआख-१०.०३/प्र.क्र.३१/०३/विनियम, दिनांक २८.६.२००५ नुसार महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम - १९६५ च्या परिशिष्ट - १, विवरणपत्र - १ सह अंतर्भूत केलेल्या बाबींसाठी संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढता येतात. तसेच ज्या बाबींसाठी संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढण्याचे अनुज्ञेय नाही अशा बाबींपैकी एखाद्या बाबीसाठी त्वरीत रक्कम प्रदान करावयाचा प्रसंग उद्भवतो, तेव्हाच संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढण्यास विशेष बाब म्हणून वित्त विभागाची मान्यता देण्याची सुविधा निर्माण करण्यात आली आहे. केवळ वित्तीय वर्षातील अर्थसंकल्पीय अनुदान व्यपगत होत आहे म्हणून संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढून ठेवणे केव्हाही उचित नाही. ही एक प्रकारे वित्तीय अनियमितता आहे. सबब शासन परिपत्रक, वित्त विभाग, क्रमांक - मआख-१००३/प्र.क्र.८३/२००३/विनियम, दिनांक ४.९.२००३ अन्वये दिलेल्या सूचनांचा येथे पुनरुच्चार करण्यात येत असून वर्ष अखेरीस कोणत्याही प्रकारे संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढण्यावर कडक निर्बंध घालण्यात येत आहेत. संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढण्यास कोणत्याही परिस्थितीत मान्यता देण्यात येणार नाही. याची सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी नोंद घ्यावी.

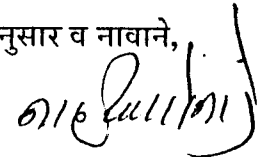
३. महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम - १९६५ च्या नियम - ३४(ब) व महाराष्ट्र कोषगार नियम, १९६८ च्या नियम - २८२(२), ३०२ व ३०३ मधील तरतूदीनुसार संक्षिप्त देयकावर काढलेल्या रक्कमांची तपशीलवार देयके " एक महिन्याच्या आत " लेखापरिक्षा अधिकाऱ्याकडे सादर करणे जरीचे आहे. याबाबतची कार्यवाही विहित वेळेत करणेबाबत वेळोवेळी सूचना देण्यात आल्या आहेत. तथापि त्यानुसार आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांकडून कार्यवाही होत नाही म्हणून दिनांक १०.४.२००३ च्या परिपत्रकान्वये या सूचनांचा पुनरुच्चार करण्यात आला असून यानुसार जे अधिकारी कार्यवाही करणार नाहीत त्या अधिकाऱ्यांवर नियमानुसार

शिक्षाभंग विषयक कारवाई करण्याबाबतच्या सूचना नियंत्रक अधिकाऱ्यांना देण्यात आल्या आहेत. संक्षिप्त देयकाची तपशीलवार देयके विहित मुदतीत सादर करण्याची तरतूद नियमात असूनही विविध विभागांकडून / कार्यालयांकडून संक्षिप्त देयकांची तपशीलवार देयके लेखापरिक्षा अधिकाऱ्यांकडे विहित मुदतीत पाठविण्यात येत नाहीत. त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात संक्षिप्त देयके प्रलंबित राहतात व संवितरण केलेल्या रक्कमेचे विनियमन (Regularisation) करणे महालेखापालांना शक्य होत नाही. सबब वर्षभरात संक्षिप्त देयकावर काढण्यात येणाऱ्या रक्कमांची तपशीलवार देयके त्यासाठी विहित केलेल्या कालावधीत (रक्कम काढल्यापासून एक महिन्याच्या आत) सादर करण्याची दक्षता घ्यावी. अन्यथा त्यानंतरची संक्षिप्त देयके कोणत्याही परिस्थितीत पारित केली जाणार नाही याची सुध्दा सर्व मंत्रालयीन विभागांनी नोंद घ्यावी.

४. शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक -विअप्र-१०.०४/प्र.क्र.२/२००४/विनियम, दिनांक २६.२.२००४ अन्वये महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च १९६५ च्या नियम - ३४ नुसार ज्या बाबींसाठी संक्षिप्त देयकावर रक्कम काढणे अनुज्ञेय आहे त्या बाबींकरीता प्रशासकीय विभाग व विभाग प्रमुख यांना रु.५०,०००/- तसेच प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना अनुक्रमे रु.२५,०००/- व रु.१०,०००/- पर्यंतच्या रक्कमा संक्षिप्त देयकावर काढण्याचे अधिकार विहित अटीच्या अधिनतेने प्रदान करण्यात आले आहेत. हे अधिकार केवळ महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम - १९६५ च्या परिशिष्ट - १ मधील विवरणपत्र - दोन व शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक - मआख-१०.०३/प्र.क्र.३१/०३/विनियम, दिनांक २८.६.२००५ अन्वये महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम - १९६५ च्या परिशिष्ट - १, विवरणपत्र - १ सह अंतर्भूत केलेल्या बाबींवरील खर्चापुरतेच सिमित आहेत. त्याव्यतिरिक्त अन्य बाबींसाठी संक्षिप्त देयकाद्वारे खर्च करणे अनुज्ञेय नाही. त्याव्यतिरिक्त केवळ अपवाद म्हणून संक्षिप्त देयकाचा " एक विशेष बाब " म्हणून प्रस्ताव विचारात घ्यावयाचा झाल्यास त्यासाठी खालील मुद्द्यांची पूर्तता केल्याशिवाय प्रशासकीय विभागांनी वित्त विभागाकडे प्रस्ताव पाठवू नयेत :-

- १) यापूर्वी संक्षिप्त देयकाद्वारे रक्कम काढल्या असल्यास त्याचे तपशीलवार देयक सादर करणे प्रलंबित नाही. असे प्रमाणित करणे.
- २) खर्च नियमित देयकाद्वारे करणे कसे अशक्य आहे व त्यासाठी संक्षिप्त देयकच सादर करणे कसे अनिवार्य आहे याचे समर्थन / स्पष्टीकरण नोंदविणे आवश्यक आहे.
- ३) प्रस्तावित देयकाचे विहित मुदतीत तपशीलवार देयक सादर करण्याची कार्यवाही होण्यासाठी कोणत्या अधिकाऱ्यांची व्यक्तिगत जबाबदारी असेल त्याची जबाबदारी सोपविणे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ना.हे.सोनारे)

शासनाचे अवर सचिव

प्रती -

- * १. प्रधान महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई ४०० ०२०
- * २. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई ४०० ०२०
- * ३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
- * ४. महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
- ५. राज्यपालांचे सचिव
- ६. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव
- ७. उप मुख्य मंत्र्यांचे प्रधान सचिव
- ८. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक

९. मंत्रालयातील सर्व प्रशासनिक विभागांचे अतिरिक्त मुख्य सचिव /प्रधान सचिव/ सचिव
१०. मंत्रालयातील सर्व प्रशासनिक विभाग
११. अधिदान व लेखा अधिकारी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई ४०० ०५१
१२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
१४. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
१५. मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकणभवन, नवी मुंबई
- * १६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई
- * १७. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, (अपील शाखा), मुंबई
- * १८. प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, कुटीर क्र.३ व ४, अधिदान व लेखा कार्यालय आवार, मुंबई
- * १९. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- * २०. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- * २१. प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मादाम कामा रोड, मुंबई
- * २२. प्रमुख न्यायाधीश, कुटुंब न्यायालय, नागपूर/मुंबई, वांद्रे, मुंबई ४०० ०५१
२३. उप संचालक, लेखा व कोषागारे, कोकण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/अमरावती
२४. उप मुख्य लेखा परीक्षक (वरिष्ठ), स्थानिक निधी लेखा, कोकण विभाग, कोकण भवन, नवी मुंबई/ पुणे/नागपूर/ औरंगाबाद/ नाशिक/ अमरावती
२५. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२६. सर्व उप कोषागार अधिकारी
२७. मंत्रालयाच्या सर्व प्रशासनिक विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख, प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख आणि कार्यालय प्रमुख
२८. सहकार व वस्त्रोद्योग विभाग(कार्यासन -हाऊसिंग सेल ,१९ -सी),मंत्रालय, मुंबई:३२
२९. सर्व विभागीय आयुक्त
३०. परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३१. सर्व जिल्हाधिकारी
३२. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
३३. सर्व जिल्हा परिषदांचे अर्थ विभागातील मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी
३४. विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, कोपनिकस रोड, नवी दिल्ली ११० ००१
३५. संचालक (माहिती), महाराष्ट्र परिचय केंद्र, अ-८, स्टेट एम्पोरिया इमारत, बाबा खरकसिंग मार्ग, नवी दिल्ली ११०००१
३६. वित्त विभागातील सर्व कार्यासने
३७. निवड नस्ती, विनियम, वित्त विभाग
- * पत्राद्वारे.